

веди пастора-Бога», «Пути к Небесам». Дикинсоновские смысловые соответствия с каббалистическими нюансами смыслов, до сих пор не менее тёмные, просвечиваются в данном контексте особо. Американская поэтесса, как мы уже обращали внимание, в отличие от Ф. И. Тютчева, исследует чертоги Бога, Духа и воздуха в них изнутри, как свидетель, сопричастный Божественным деяниям. Тютчев тоже познаёт всё, как свидетель, но извне. Даже терминологически «амхерстская отшельница» тождественна ветхозаветным в зеркале каббалистических интерпретаций истинам.

Исследователь М. Абрамович отмечает: «И дух Божий витал над водою» – ещё одна загадка. Руах – слово, записанное в Торе, традиционно толкуется как дух Бога и как воздух... Значение слова «руах», записанного в Торе, не ограничивается смыслом дух и воздух... Если это воздух, то в состоянии первоэлемента он просто не мог ещё «витать», он ещё представлял собой объект... Слово «руах» ещё имеет значения «смысл» и «сущность»... Мы установили, что к этому моменту произошёл качественный переход от сущности Бога как Эйн-соф – бесконечность, к сущности Элохим – Творец. Эволюция вселенной началась с контакта творящей сущности Бога с тем, что Тора называет земным, находящимся ещё в хаотическом состоянии...» [1].

Таким образом, на образно-символическом уровне интерпретации тютчевских и дикинсоновских поэтических медитаций действует каббалистической (мистико-поэтический) слой оригинальных разрежений иудейских проблем. Это несложно доказать, если сопоставить отдельно взятые медитации Ф. И. Тютчева и Э. Э. Дикинсон с ветхозаветными видениями, данными в каббалистическом свете. Мы убедились, что такие поэтико-философские проблемы, как проблема творения, проблема Бога как Света, Энергии и Чистоты, проблема единения (единства) с Богом, проблема созерцания «Божьего лика», проблема Бездны (тютчевская «бозымянная бездна», «ужасная бездна», «пылающая бездна», «кроковая бездна» и дикинсоновская «бездна безымянная») требуют весьма сложного инструментального для интерпретационного анализа. Один из них – каббалистическая архитектура тайны у поэтов-медитативистов.

ЛИТЕРАТУРА

1. Абрамович, М. Семь дней Творения [Электронный ресурс] / М. Абрамович. – Режим доступа: www.bookorbita.com. – Дата доступа: 19.09.2018.
2. Библия. Книги Священного Писания Ветхого и Нового Завета. – М.: Российское Библейское Общество, 2001. – 1431 с.
3. Дикинсон, Э. Письмо Марии, по-с англ. / Э. Дикинсон. – М.: Эксмо, 2013. – 384 с.
4. Лайтман, М. Семь дней Творения. Международная Академия Каббалы [Электронный ресурс] / М. Лайтман. – Режим доступа: <https://religion.wikireading.ru>. – Дата доступа: 19.09.2018.
5. Тютчев, Ф. И. Стихотворения / Ф. И. Тютчев. – М.: Эксмо, 2009. – 384 с.

Рагілевіч А. М. (Мінск, Беларусь)

Навуц. кіраўн. – Н. П. Лобань, канд. філалаг. навук, дац.

СПЕЦИФІКАЦЫЯ КАНАТОНІМАЎ НАЦЫЯНАЛЬНА-КУЛЬТУРНЫМ КАМΠΑНАМЕНТАМ

Агульнавядома, што мовы свету адрозніваюцца не толькі граматыкай і лексікалогіяй, але і нацыянальна-культурнай спецыфікай, у тым ліку і анамастыкай. Уласныя імёны, што валодаюць «складанай сэнсавай структурай, унікальнымі асаблівасцямі формы і этымалогіяй, здольнасцямі да змянення і словаўтварэння, шматлікімі сувязямі з іншымі адзінкамі і катэгорыямі мовы» [1, с. 3], з’яўляюцца крыніцай інфармацыі не толькі пра чалавека, эпоху, у якой ён жыў, але і пра народ у цэлым. Пры апісанні кана-

тацый уласных імён іх супастаўленне з рэферэнтам не з’яўляецца абавязковым, у дадзеным выпадку пераважае інфармацыя нацыянальнага характару, г.зн. пры апісанні семантычнай структуры імя агульная катэгарыяльная семантыка займае апасродкаванае месца [2, с. 254]. Напрыклад, пры апісанні канатоніма *Рагнеда* ў першую чаргу нас цікавіць не агульная катэгарыяльная семантыка (жаночае імя), а інфармацыя нацыянальнага зместу – полацкая князеўна; асветніца; дачка полацкага князя Рагвалода; жонка вялікага князя кіеўскага Уладзіміра Святаслава; маці князеў Ізяслава Уладзіміравіча, Яраслава Мудрага, Усевалода, Мсціслава, а таксама князёвен Прадславы і Праміславы; першая на Русі манашка. Але адно і тое ж уласнае імя ў розныя перыяды свайго існавання ў вусным і пісьмовым маўленні можа развіць цэлы арэол сузнанняў, якія не заўсёды знаходзяцца ў сіхронных адносінах адзін да аднаго [4, с. 280]. Так, акрамя ўжо названых значэнняў, канатонім *Рагнеда* ў адпаведным кантэксте развівае і зусім новыя: вольная птушка (А. Вольскі «Выгнанне Рагнеды»); чорная лебедзь (А. Вольскі «Выгнанне Рагнеды»); апостал духу (Я. Квяткоўская «Апостал духу»); палубоўніца-каханка (С. Тарасаў «Лебядзянка»); княгінька на вёсачцы (К. Тарасаў «Тры жыцці княгіні Рагнеды»); княства вольнага кветка (І. Багдановіч «Палачанка»); жонка-зладзейка (А. Марціновіч «Ой ты, княжна, ды свабодная...»); жывы мярцвяк (К. Тарасаў «Тры жыцці княгіні Рагнеды»); вечная парадзіха (К. Тарасаў «Тры жыцці княгіні Рагнеды»); верная дачка свайго краю (Л. Шпакоўскі-Случанін «Рагнеда») і інш. Такім чынам, гэта сведчыць, па-першае, пра здольнасць канатоніма з нацыянальна-культурным кампанентам набываць некалькі значэнняў (мнагазначнасць канатонімаў) і, па-другое, прымушае разглядаць канатонімы і іх значэнні ў пэўнай сістэме (класіфікацыі).

У перыядычным выданні «Этымалогія» за 1984 год упершыню быў надрукаваны артыкул Я. С. Оціна «Развіццё канатаніміі рускай мовы і яе адлюстраванне ў слоўніку канатонімаў». Украінскі мовазнавец выказаў думку, што кожная нацыянальная мова мае сваю адметную канатанімію, у склад якой уваходзяць не толькі канатонімы, утвораныя ўнутры дадзенай мовы, але і тыя, што належаць міжнароднаму фонду ўласных імён. Пры гэтым у мове мастацкай літаратуры, у незлічоных маўленчых кантэкстах пастаянна ўзнікае мноства індывідуальна-аўтарскіх варыяцый уласных імён, канататыўны змест і афарбоўка якіх аказіянальны. Гэта адзін з рэзерваў папаўнення ўзуальнай канатаніміі любой мовы [4, с. 279].

Класіфікацыя канатонімаў па Я. С. Оціну

У артыкуле «Канататыўная анамастычная лексіка» (часопіс «Мовазнаўства», 1978 г.) аўтар прапанаваў класіфікацыю канататыўных тапонімаў. Але, на наш погляд, дадзеная класіфікацыя можа быць выкарыстана не толькі ў дачыненні да канататыўных тапонімаў, але і антрапонімаў. Усе канатонімы можна падзяліць на дзве вялікія групы: узуальныя (шырокаўжывальныя) і аказіянальныя (пераноснае значэнне якіх

мае рэдкую, часцей адзінкавую рэалізацыю). У сваю чаргу ўзуальныя могуць мець інтэрнацыянальны (міжнародны) і інтралінгвальны (сціраецца ўласна антрапанімічнае значэнне) характар. Акрамя гэтага, узуальныя канатонімы можна класіфікаваць і па шырыні ўжывання: агульнанацыянальныя (шырока вядомыя ў мастацкім і маўленчым кантэкстах) і лакальныя (сустрэкаюцца толькі ў маўленні жыхароў канкрэтнай тэрыторыі) [3, с. 121].

Прааналізаваўшы «Слоўнік канататыўных уласных імён» [5], можна зрабіць вывад, што Я. С. Оцін не спыняўся на дасягнутай сістэматызацыі канатонімаў, а значна яе пашыраў. Так, абпіраючыся на класіфікацыю ўзуальных інтралінгвальных канататыўных тапонімаў (УКТ), прапанаваную Я. С. Оціным, мы прыйшлі да вываду, што ўзуальныя інтралінгвальныя канататыўныя антрапонімы (УКА), маюць 5 груп: УКА₁ – узуальны інтралінгвальны канататыўны антрапонім; УКА₂ – узуальны інтралінгвальны канататыўны антрапонім з шырокай вядомасцю; УКА₃ – узуальны інтралінгвальны канататыўны антрапонім, ужыванне якога тэрытарыяльна абмежавана; УКА₄ – узуальны інтралінгвальны канататыўны антрапонім, ужыванне якога абмежавана межамі якога-н. сацыяльнага дыялекта, арга; УКА₅ – узуальны інтралінгвальны канататыўны антрапонім з неўстаноўленым індэксам шырыні распаўсюджвання.

Разгледжаныя з’явы даюць магчымасць больш змястоўна аналізаваць канатонімы з нацыянальна-культурным кампанентам і складаць грунтоўныя слоўніковыя артыкулы.

ЛИТАРАТУРА

1. Ермолович, Д. И. Имена собственные на стыке языков и культур / Д. И. Ермолович. – М. : Р. Валент, 2001. – 200 с.
2. Керова, Л. В. Структурные и семантические особенности личных имен в английском и немецком именниках / Л. В. Керова // Реквием филологический. Памяти Е. С. Отина : сб. науч. трудов ; редкол.: В. М. Калинин [и др.]. – К., 2015. – С. 248–260.
3. Отин, Е. С. Конотативна ономастична лексика / Е. С. Отин / Избранные труды по языкознанию. II. – Донецк, 1999. – С. 120–129.
4. Отин, Е. С. Развитие коннотативности русского языка и его отражение в словаре коннотативов / Е. С. Отин / Избранные работы. – Донецк, 1997. – С. 279–286.
5. Отин, Е. С. Словарь коннотативных собственных имен / Е. С. Отин. – М. : ООО «А Темп», 2006. – 440 с.